

DRIEPAS

Verenigingsblad van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo

Jaargang 30

nr.2

augustus 2013

In dit nummer:

Soldaten uit
Duiven,
Groessen,
Loo tussen
1805 en 1814

Oom Eduard,
een leraar
voor den be-
schaafden
stand

In gesprek
met:
Riet Otten
(Groessen)

De maalterij
aan de
Dorpstraat in
Groessen

Wij stellen
aan u voor

Zoekplaatje

www.hkdgl.nl

Inhoudsopgave

In dit nummer:

Inhoudsopgave 2

Bij de voorpagina 2

Voorwoord 3

Colofon 3

De maalterij aan de Dorpstraat in Groessen 4

Oom Eduard, een leraar voor den beschaafden stand. 9

In gesprek met 14

In dit nummer een gesprek met Riet Otten uit Groessen

Soldaten uit Duiven, Groessen, Loo tussen 1805 en 1814 16

Een verslag van de lezing van E.J. Rieksen gehouden tijdens het symposium van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo op 16 november 2012.

Zoekplaatje 24

Verenigingsnieuws 25

Jaarprogramma 26

Wij stellen aan u voor: 28

Bridgeclub Duiven 25 jaar.

Bij de voorpagina

In dit nummer een artikel van Frans Staring over de maalterij aan de Dorpstraat in Groessen. Door de dorpsraad Groessen zijn er diverse rustpunten gecreëerd met daarbij een informatiebordje over de omgeving van het rustpunt. Dit leverde bij een aantal punten zoveel informatie op dat het mogelijk was om er een artikel voor de Driepas van te maken. Zo ook bij de maalterij aan de Dorpstraat. Op de voorpagina een uitsnede uit de hiernaast afgebeelde foto van de Maalterij. De foto is afkomstig uit de collectie van Historische Kring Duiven-Groessen-Loo en is gemaakt in 2012.

Voorwoord

Geachte leden, abonnees,

Door diverse omstandigheden, zoals vroege schoolvakanties en vele activiteiten en vragen om medewerking in het kader van Duiven 200 jaar, ontvangt u het tweede nummer van 2013 later dan normaal. Maar het is de redactie weer gelukt om een gevarieerde inhoud samen te stellen. Ik noem er een aantal:

Door onderzoek voor de Dorpsraad in Groessen ten behoeve van de informatiebordjes is er veel materiaal beschikbaar gekomen en zodoende is er nu bijvoorbeeld een interessant artikel over de al 90 jarige maalterij in Groessen.

Ook het artikel over oom Eduard Nijsen geeft veel genealogische en historische informatie.

En het artikel over soldaten in Duiven, Groessen en Loo en de invoering van de conscriptie geeft een goed beeld van hoe het er 200 jaar geleden in ons gebied aan toe ging.

Een aantal leden is bezig met de samenstelling van de monumentenroute 2013 voor het monumentenweekend op 14 en 15 september a.s.

De medewerking door enkele leden aan het jubileumboek over de geschiedenis van de dorpen Duiven Groessen en 't Loo nadert de eindfase.

Tevens wordt medewerking verleend aan de voorbereiding van het historisch schouwspel en de oude ambachtenmarkt op 22 september tijdens Duuve te gek dat gaat plaatsvinden voor sporthal de Spelleward.

Het "in gesprek met" deze keer met Riet Otten uit Groessen. Zij geeft een mooi beeld van een familieleven in Groessen.

Wij wensen u veel leesplezier.

G. van Hunen
Voorzitter

Colofon

Driepas is een uitgave van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo en verschijnt drie a vier maal per jaar.

Losse nummers € 2,50.

Driepas is een begrip uit de bouwkunst: drie elkaar snijdende cirkels die samen een driehoek vormen, veelvuldig toegepast in gotische kerkvensters. In profane zin gebruikt als symbool voor de samenwerking van de kerkdorpen Duiven, Groessen en 't Loo.

Redactieadres:
*redactie@hkdgl.nl of
Eilandplein 302
6922 ER Duiven*

Redactie:
*C.M.J.M. van den Brink
F. Boekhorst
T. Kooy*

Bestuur:
bestuur@hkdgl.nl

Voorzitter:
G.H. van Hunen (0316-52 73 66)

Secretaris:
*secretariaat@hkdgl.nl
T. Peer-Stark (06-40 40 80 09)*

Penningmeester:
*T. Kooy (0316 -26 70 99)
Rabobank 315407484*

Public Relations:
G.H. van Hunen

Lid:
C.M.J.M. van de Brink

Secretariaat:
*secretariaat@hkdgl.nl of
Eilandplein 302
6922 ER Duiven*

Internet:
*www.hkdgl.nl
twitter
@hkdgl*

Oplage: 300 stuks

Het lidmaatschap van de Historische Kring kost €13,00 per jaar; het partner- of gezinslidmaatschap € 5,20 extra per jaar. Een abonnement op alleen de Driepas kost € 6,50 per jaar. Leden en abonnees buiten de gemeenten Duiven, Zevenaar en Westervoort betalen € 3,50 als bijdrage in de verzend- en portokosten. Opzeggen van lidmaatschap of abonnement uitsluitend schriftelijk voor 1 december van het lopende jaar. Uit de uitgave mag niets worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming vooraf en zonder bronvermelding.

De maalterij aan de Dorpstraat in Groessen

A.B.T.B.

Het jubileumboek "In het spoor van kruis en ploeg, 50 jaren A.B.T.B.", beschrijft het ontstaan en weer verdwijnen van meerdere boerenbonden sedert de langdurige landbouwcrisis van rond 1880. Omtrent de daaropvolgende eeuwwisseling kwam meer en meer de levens- en wereldbeschouwing als richtlijn voor zo'n organisatie op de voorgrond te staan. Dit leidde uiteindelijk tot oprichting op 23 augustus 1917 te Arnhem van de "Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond", kortweg A.B.T.B. genoemd. Op 1 januari 1918 telde deze standsorganisatie 65 afdelingen. Ook Groessen kende een eigen afdeling. Een verhandeling door dr. Jan Wolters te Groessen uit oktober 1969 duidt de periode van na 1900 aan als het agrarisch reveil voor het dorp, welk onder meer ook de oprichting in 1919 van de veiling betrof. Als grote initiator wordt de toenmalige kapelaan in Groessen genoemd. Van 23 september 1915 tot zijn vertrek op 14 september 1922 was dat de weleerwaarde heer Joannes Joseph Maria Adan (geboren te Utrecht 1884, priester gewijd in 1910).

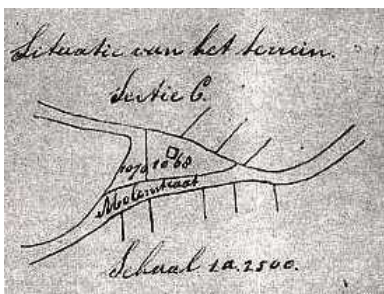
Op 21 december 1921 ontving het gemeentebestuur van Duiven een gezegeld schrijven van het bestuur van de Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond te Groessen met verzoek 'aan den Raad eerbiedig een stuk gronds te mogen koopen van de Gemeente, en wel ter grootte van ongeveer 200 Meter, grenzende ter eener zijde aan den uitweg naar de Rietsteeg en aan de voorzijde aan de Dorpsweg, te Groessen, Bedoeling van bovengenoemd Bestuur is daarop een pakhuis te bouwen voor genoemden Bond'. De brief was getekend door H.S. Nieuwenhuis, voorzitter, en G. Bouwman, secretaris. Hermanus Stephanus Nieuwenhuis was destijds landbouwer te Groessen, thans Den Oldenhoek 3, en Gerardus Wilhelmus Martinus Bouwman eveneens landbouwer te Groessen, nu Molenstraat 14.

De raad besloot dezelfde dag in te stemmen met

het verzoek, waarna d.d. 27 december 1921 de goedkeuring werd gevraagd van Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland te Arnhem, welk op 10 januari 1922 werd verleend. Met een onderhandse akte van verkoop en koop, gedateerd 26 januari 1922, werd een en ander formeel vastgelegd. De Gemeente Duiven droeg in eigendom over aan het 'Bestuur der Afdeeling Groessen van den Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond' een perceeltje gemeentegrond gelegen te Groessen 'aan den Dorpsweg, een gedeelte vormend van het perceel kadastraal bekend gemeente Groessen en Loo Sectie C No.1068 ter grootte van 204 ca en zulks voor eene koopsom van f 122,40'. Namens de A.B.T.B. werd de akte getekend door dezelfde personen als hiervoor genoemd.

Nu het stukje gemeentegrond was verkregen, moest er een bouwvergunning worden aangevraagd. Dat gebeurde met een schrijven op 11 februari 1922, waarbij gevoegd de bouwtekening van het pakhuis 'gelegen bij het brandspuithuisje te Groessen'. De gevraagde vergunning voor de bouw op 'het terrein gelegen te Groessen aan de Dorpstraat, kadastraal bekend gemeente Groessen & Loo Sectie C No.1068' werd door B. en W. van Duiven verleend bij schrijven op 3 maart 1922.

Werd de koopakte van 26 januari 1922 afgehandeld door H.S. Nieuwenhuis en G.W.M. Bouwman, kort daarna vond een bestuurswijziging plaats. Dat blijkt uit twee brieven aan het gemeentebestuur, respectievelijk 20 en 23 april 1922. Als voorzitter wordt genoemd G. Diesfeldt en de secretaris was J.A.A. Hoogveld. Gerhardus Diesfeldt (thans Kerkackers 2) en Johannes Arnoldus Anthonius Hoogveld (nu Dorpstraat 2) waren beiden landbouwer wonende te Groessen.

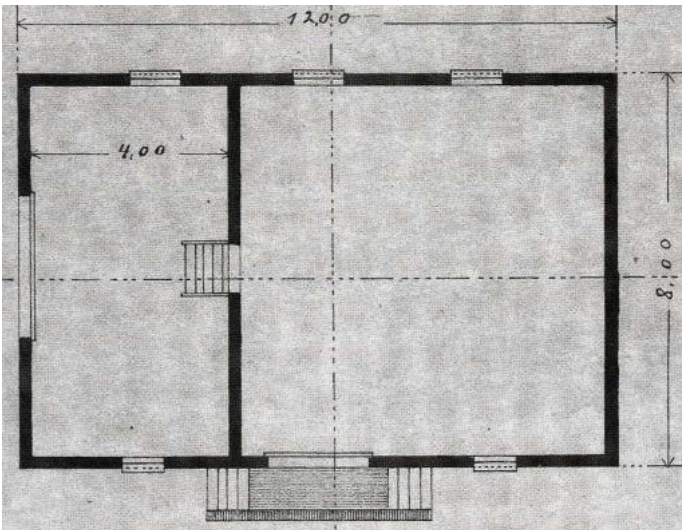
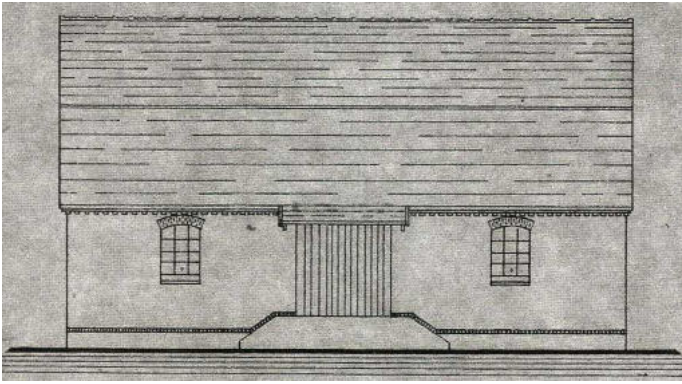

Terwijl in de diverse brieven wordt gesproken over de Dorpstraat in Groessen geeft de situatieschets als straatnaam "Molenstraat". Dit gaat terug op het kadastrale plan van 1832 waar de weg vanuit het dorp tot aan de Lijkweg samen met de huidige Molenstraat in zijn geheel als Molenstraat staat vermeld. Het kadastrale nummer C 1068 kwam voort uit het oorspronkelijke perceel C 206 wilgenbos groot 16 aren en 30 centiaren op naam van de Gemeente van Groessen. Het nummer werd in het kadastrale dienstjaar 1903 gewijzigd na de bouw van het brandspuithuisje op dit stukje gemeentegrond, respectievelijk in C 1068 weiland met brandspuithuisje C 1069 weg met bomen. Met de bouw van het pakhuis volgde een nieuwe kadastrale nummering. Het pakhuis wordt dan C 1261 en het brandspuithuisje met weiland C 1262.

Handtekeningen onder het schrijven van 21 december 1921.

Het schrijven van 21 december 1921 ging vergezeld van een simpele situatieschets.

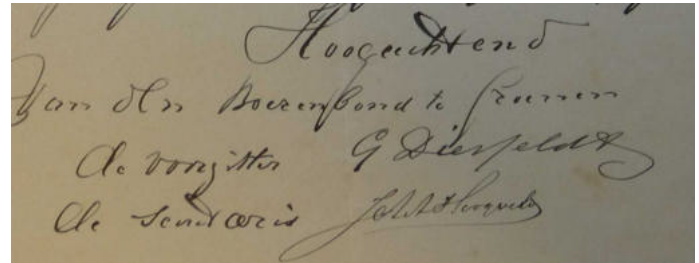
Gedeelten van de bouwtekening behorend bij het schrijven van 11 februari 1922; boven het vooraanzicht en daaronder de plattegrond. Bij beide staat de verhoogde ingang aangegeven.

In beide brieven is sprake van 'den Boerenbond te Groessen'. In de brief van 20 april 1922 wordt gevraagd om nog een stukje grond te kopen ter grootte van 5 vierkante meter voor de 'hoofdingang van het in aanbouw zijnde pakhuis van dien bond'. Tevens verzocht het bestuur om een boom, 'juist midden voor den ingang van genoemd pakhuis' te kopen om vervolgens weg te halen. Het kopen van de extra strook grond was blijkbaar geen optie, want op 23 april komt een bijna zelfde brief waarin gevraagd wordt om de 5 vierkante meter grond te huren en voorts 'overgaan tot den koop van een boom staande voor den bedoelden ingang'. Tegelijk werd aangegeven 'tegen zoo billijk mogelijken prijs'. Op 19 juni daarop ging de raad akkoord met het tweeledig verzoek, hetwelk aan het 'Bestuur van de afdeling Groessen van den A.B.T.B. te Groessen' d.d. 26 juni 1922 werd medegedeeld. De raad had goedgevonden 'te verkoopen den boom, staande voor de loods, voor de som van f 7,50, terwijl voorts een jaarlijksche afkoopsom voor plantrecht is verschuldigd van f -,35. Tevens is goedgevonden aan U te verhuren het strookje gemeentegrond, voor die loods gelegen, ter grootte van 5 m², tegen een huur van f -,50 per jaar'.

Als het bestuur genoeg nam met dit besluit, kon de goedkeuring van Gedeputeerde Staten worden aangevraagd. Met een brief van 25 juli 1922 lieten Gedeputeerde Staten weten het raadsbesluit

'tot verkoop van een boom aan het Bestuur der afdeling Groessen van den Aartsdiocesanen Boeren- en Tuindersbond voor f 7,50 en tot verhuren aan dat Bestuur tot wederopzeggens van een strookje grond van 5 m² tegen jaarlijksche huursom van f 0,50' goed te keuren.

Met drie elkaar aanvullende brieven, alle drie gedateerd op 15 januari 1923, richtte de bovengenoemde secretaris J.A.A. Hoogveld zich namens de afdeling Groessen van de A.B.T.B. tot burgemeester en

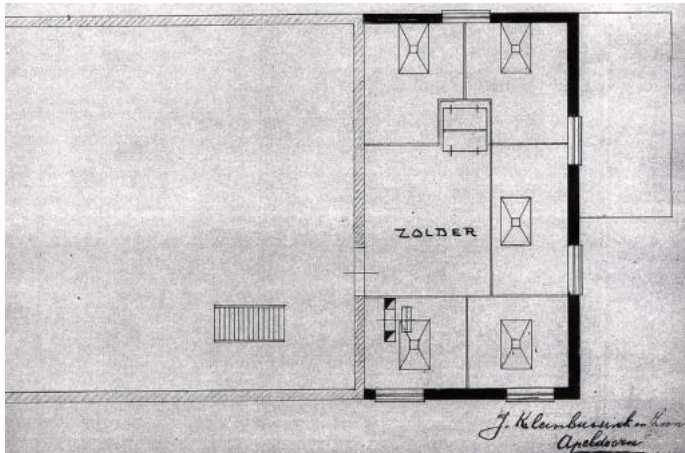
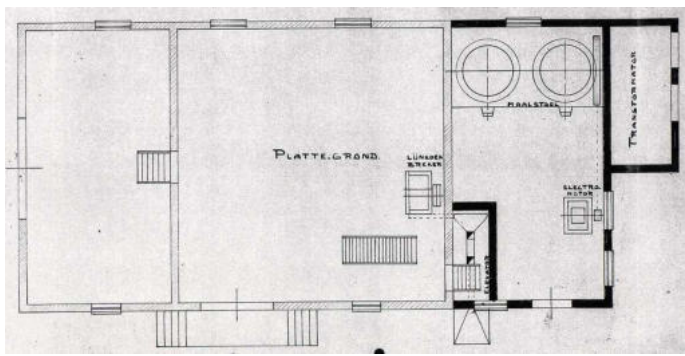
Handtekeningen onder het schrijven van 23 april 1922.

wethouders van de gemeente Duiven. Samengevat handelde het over het

'oprichten eener korenmalderij, het doen plaatsen van een electromotor 30 Paardekracht', welk plaats had 'in een te verbouwen steenen gebouw Wijk G No.112A te Groessen Sectie C No.1068', waarbij de motor diende 'tot het drijven eener maalstoel, voorzien van 2 paar steenen, diameter 1.40 M, lijnkoekbreker, elevator en luiwerk'. Aangegeven werd, dat een en ander onderhevig was aan de eisen van de veiligheidswet en die van een te verlenen hinderwetvergunning.

Door het bestuur van de A.B.T.B. Groessen werd op 22 januari 1923 een aansluitende brief gezonden, waarin aan burgemeester en wethouders van Duiven kenbaar werd gemaakt, voornemens te zijn 'hun Pakhuis te vergrooten en in te richten voor elektrische maalderij'. Tegelijk werd gevraagd om een klinkerbestrating 'voor het bestaande en nieuwen aanbouw' te mogen aanbrengen ter breedte van ongeveer drie meter. Bijgevoegd was een bouwtekening aangaande de uitbreiding van het pakhuis. Al op 31 januari 1923 liet het gemeentebestuur weten dat aan de afdeling van A.B.T.B. te Groessen werd toegestaan 'een strook gemeentegrond gelegen voor of bij het door U gebouwde en te verbouwen pakhuis in het dorp Groessen met klinkers te bestraten, onder uitdrukkelijke bepaling, dat aanleg en onderhoud dier bestrating geheel voor rekening van U blijft en dat de bestrating te allen tijde op eerste aanzegging vanwege het Gemeentebestuur moet worden verwijderd'.

De inrichting van de maalderij vereiste de goedkeuring van de Arbeidsinspectie in Arnhem die d.d. 26 februari 1923 werd afgegeven. Intussen hadden burgemeester en wethouders op 6 februari 1923 een zitting belegd in het gemeentehuis 'tot het aanhooren der bezwaren tegen de oprichting van eene korenmalderij, gedreven door een electromotor van 30 PK in het te verbouwen pakhuis'. Het proces

Gedeelten van de bouwtekening behorend bij het schrijven van 22 januari 1923, respectievelijk de plattegrond van de in te richten maalderij en de zolderverdieping. Links op de plattegrond is het gedeelte van de latere winkel. Ook de verhoogde stoep buiten staat aangegeven.

De kadastrale opmeting van juni 1923. Hier is de Dorpstraat aan de bovenkant. Het kadastrale nummer C 1261 van het eerder gebouwde pakhuis wordt C 1266 en C 1262 van het brandspuithuisje wordt C 1267. De maalderij met nummer C 1266 is dan groot 2 aren en 7 centiare. Het brandspuithuisje met omliggend terrein is groot 9 aren 23 centiare.

verbaal van deze procedure sluit af met de zin: 'Er is op deze zitting niemand verschenen'.

De Vooruitgang

Op 23 maart en 6 april 1927 vond in het café van Holland in Groessen een publieke verkoping plaats met inzet en toeslag op verzoek van de curator 'in het faillissement der afdeling Groessen van den Aartsdiocesanen Boeren en Tuindersbond te Groessen'. Verkocht werd 'een pakhuis met daaraan gebouwd transformatorhuisje met molen en erf, staande en gelegen te Groessen bij het kadaster

bekend gemeente Groessen en Loo Sectie C No.1266 groot 2 aren 7 centiare, met de daarbij behorende machineriën, bestaande hoofdzakelijk in electromotor, dubbele maalstenen, elevator, zeef en builmachine, haverpletter, koekenbreker, amarilslijpsteen en perspomp, alles met vliegwiel en drijfriemen'. Het transformatorhuisje was in gebruik bij de N.V. Provinciale Geldersche Electriciteits Maatschappij (P.G.E.M.) te Arnhem. De koper diende de huur ervan zelf te regelen, terwijl alle daarin aanwezige goederen buiten de verkoop vielen.

Bij de tweede veiling of toeslag werd afgemijnd door Gerhardus Hartjes, landbouwer wonende te Groessen, voor de som van 9.050 gulden. Hem werd de koop toegewezen en vervolgens op 9 april 1927 maakte hij aan de notaris bekend, dat hij het onroerend goed had aangekocht 'voor en ten behoeve van de Rooms Katholieke Coöperatieve Verbruiksvereniging "De Vooruitgang" gevestigd te Groessen'. Bij die gelegenheid verschenen tevens de heren, '1o Martinus Johannes de Jager, arbeider, 2o Hendrikus Johannes Thuss, arbeider, 3o Johannes Everardus Meijer, warmoezenier, 4o Martinus Johannes Steenkamp, landbouwer, 5o Hendrikus Peters, landbouwer, allen wonende te Groessen, in hun kwaliteit van Voorzitter, Secretaris en bestuursleden van voormelde Coöperatieve Vereniging'. Een en ander geschiedde na voorafgaande goedkeuring van de ledenvergadering.

Met een schrijven d.d. 5 mei 1930 vroeg de coöperatieve vereniging aan de gemeente Duiven om een stukje grond te kopen van zo'n 25 meter 'achter het gebouw voor het bouwen van een loods en tevens het verleggen van de brug achter het gebouw'. Als bestuursleden worden daarbij genoemd H.J. Thuss, J.C. Meijer, H. Peters, M.J. Steenkamp en Th. Spaan.

Tijdens een ledenvergadering van de coöperatieve vereniging op 12 mei 1950 viel het besluit om de maalderij te verkopen. Het dagelijks bestuur kreeg daartoe de machtiging, maar het duurde tot 6 augustus 1952 vooraleer een koper werd gevonden. Het toen zittende dagelijks bestuur bestond uit Theodorus Spaan, Hendricus Johannes Thuss, en Albertus Gerardus Driessen, alle drie tuinder wo-

Naambord: R.K. Coöperatie De Vooruitgang Groessen (foto: collectie mevr. H. Aldering-van Drueten).